

9. szám. Budapest, 1884. Szeptember hó 1. IX. évfolyam.

Az országos magyar izr. tanító-egyesület

ÉRTESÍTŐJE.

Megjelen havonként egyszer.

Felelős szerkesztő: SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Az előfizetési pénzek és tagsági díjak
Ózer Zsigmond egyleti pénztárnokhoz.
Klauszál-utca 4. szám küldendők.
Szerkesztői iroda Sip-utca 12. sz.

Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-
egyesület.”
Előfizetési ár: Nem tagok számára
egész évre 2 frt.
Az egyesület tagjainak díjmentesen jár.

Az izr. siket-némák intézetéből.

Az izr. országos siketnémák intézetébe fennállása óta, e hónapban kilenczedszer vétettek fel új tanulók. — A nevezett tanodánál azóta összesen 360 folyamodvány nyújtatott be, tanulók felvétele végett; tehát minden egyes felvételi időre, átlagosan 40 folyamodvány esik.

Mindeddig azonban csak 104 siketnéma növendék vétetett fel. Ezek közül a jövő tanév kezdetén még 60 megmaradt az intézetben, ahol rendszer kiképzésüket nyerik. — A többi 44 növendék közül 11 különféle okoknál fogva az intézetből elküldetett, 33 pedig mint teljesen kiképzett ~~gyermek~~ ~~tanuló~~ a tanodát.

A kiképzettek leginkább mesterségre adják magokat és így becsületes uton-módon keresik meg kenyerüket. Ezen adatok a tanulók tényleges létszámát tüntetik fel. Ez alkalommal azonban egy kis elmétkedés ez intézet fölött következő eredményre vezet bennünket:

Először is azt vesszük észre, miszerint az érintett létszám után itélve, az országban még 256 siketnéma teremtmény létezik, akiknek nevelés és tanításban kellene részesülniök, ennek hiányában pedig nemsokára a kolduló siket-némák nem csekély számát gyarapítják.

Másodszor pedig azt látjuk, hogy évenként 11 vagy 12 tanuló felvétetik, ellenben 28–30 vissza lesz utasítva. A visszautasítottak száma tehát nagyban felülmulja a felvettekét. — E szerint még korántsem értük el azon czélt, hogy azt mondhatnók, miszerint e bajon segítve volna; ellenkezőleg még csak most érezzük annak hiányát; mert a kiképzés szükségessége csak most kezd érezhetővé lenni.

A Fochs-féle alapítvány még korántsem elégséges arra, hogy a viszonyokhoz mért kívánalmaknak csak némileg is megfeleljen. — Azonban valami csekély eredménnyel mégis dicsekedhetik.

A fentnevezett 33 kiképzetten elbocsátott tanítvány közül, ugyanis tanulási idejük alatt, 3 tökéletesen megfizette a tartási díjat; egy a járulék felét és négy tanuló annak csak negyed részét fizette meg.

Miután ez összeállítás szerint $4\frac{1}{2}$ tanuló tartása, a bejött fizetésből fedezve lön, eléggé kiviláglik, miszerint ezen alapítvány rövid fennállásának tartama alatt, több mint 28 szerencsétlen lényt mentett meg nagylelkűen az emberi társadalomnak.

Ez valóban nem csekély emlékoszlop, melyet a nemesszivű alapító magának felállított; de mind ennek daczára, e nagy ember példája eddig nem talált utánzóra és így ő jelenleg isolálva áll. — Adja az ég, hogy példája nemsokára utánzásra találjon!

A felvett és megvizsgált 104 növendék közül 66 siketnémán született, 38 pedig megsiketült. — A siketnémán születettek számát épugy reserválva kell megtekintenünk, mint azokét, kik idővel megsiketültek. Így például, ha apa és anya azt állítják, hogy határozottan nem tudhatják, miszerint gyermekök az előbbi életkorban birt-e hallási tehetséggel, továbbá, hogy ugyan e gyermekök 2—3 éves korában súlyos agybetegségben szenvedett; ugy e körülmény nem igen alkalmas e fölött tiszta fogalmat szerezni. Néha pedig ugy történik, miszerint bizonyos mellékkörülmények inkább zavart, mint világosságot idéznek elő a dologban, ilyformán kétszeres nehézségre bukkanunk és a valót csak bajosan deríthetjük ki.

Feltéve, hogy az épen nevezett esetben az illető szülők érzéki tehetségökben semmiféle hiányt nem szenvednek, továbbá, hogy egymással rokonságban nincsenek, ugy szerinte egész családjokban 4 érzékű tagok nem léteznek, ekkor a szakértő — az illető szülők nézeteit tekintetbe sem véve — némi jogosultsággal felteheti, hogy ez esetben egy megsiketült növendékkel van dolga. — Ha ellenkezőleg a szülők együgyűségökben azt állítanak, hogy gyermekök egy éves korában birt hallási érzékkel és beszélt is, állításukat azonban nem képesek eléggé bebizonyítani, akkor ismét kénytelenek vágyunk az ellenkezőjét annak feltenni, amit a szülők állítanak.

A legtöbb esetben azonban ez ügy még bajosabbá, válik mivel tanítványaink leginkább oly családokból kerülnek ki, melyek művelődési foka nem igen kelt bennünk elég bizalmat.

A siketnéma egyén valamint ennek szülei nem igen fektetnek arra nagy súlyt, vajjon birt-e gyermekök valaha hallási érzékkel, vagy sem. — Általában véve ezen körülmény nem is határoz sokat a hangnyelv megtanulásánál. — Itt csak a szellemi tehetség lehet irányadó.

Siketten született gyermekek, akik a korábbi években kénytelenek voltak szemeik által mindent megtekinteni és ugyan ezek által magokat érthetővé tenni, nagy hasznát is veendik e czélszerű szokásnak; mert bizonyos előkészültséggel lépnek az intézetbe és idővel jó szolgálatokat is tesz nekik e jó szokás.

Szemeik sokkal jobban alkalmazkodnak az olvasási gyakorlatokhoz mint azok szemei, akik inkább füleikkel tanultak mindenre ügyelni és azokra támaszkodni.

A süketten született egyénnek a szeme, ennek egyedüli vezércsillaga, mivel ebben pontosul leginkább egész élete; — szeme által tett éssrevételeket jobban bírja felhasználni, mint a tökéletes érzéki tehetséggel bíró ember. — Így általában azon vélemény terjedt el, miszerint a siketnek szeme sokkal élesebb és jobb volna, mint az ép emberé. — Ha azonban a dolgot alaposabban megvizsgáljuk, akkor azon eredményhez jutunk, hogy a siketség nem igen alkalmas valakinek szemeit élesíteni vagy jobbá tenni.

Mindenesetre léteznek oly siketek — akik előhaladott korokban megsiketültek és olyanok, akik zsenge korokban veszítették el hallási érzéküket, továbbá olyanok is, akik siketten születtek.

Mind e három kategóriában vannak olyanok, akik jó szemekkel bírnak és ellenkezőleg olyanok is akiknek rossz szemeik vannak. Ezen viszony

az érzékűeknél is hasonló arányban tűnik fel. Öreg siketnémákon leginkább észre vehetjük, hogy szemök siketségök következtében nem igen erősödött, mert szemének sűrűbb használata és megerőltetése által, előbb szükséges neki szemüveget használni, mint az ép érzékű embernek, hasonló erőltetés mellett.

Siketnémák, akik a nyelvfejlődési időszak után megsiketültek, amely esetben t. i. a beszélő tehetség is sokat veszít, sőt meg is rongáltatik — a szájjelek megértésénél nagy nehézségekkel kell küzdeniök — mert ők azon időben tanultak, mikor még hallási érzékük meg volt és habár elveszített hallási tehetségök semmiképen nem használhat nekik, mégis szokásból arra támaszkodnak és ezen körülmény nálak rendesen szórakozást idéz elő.

Normális állapotban a süketnémán születettek eléggé könnyen olvasnak; de hangjok nem igen tiszta, világos.

Megsiketült egyének — ugyan e viszonyok közt — valamivel nehezebben olvasnak; de hangjok sokkal tisztább és világosabb. Ennek oka abban rejlik, hogy a beszélő szervek a némán születetknél mindig vesztegetnek és tétlenségökben eltompulnak, nagyon nehézkesekké válnak.

A mesterséges uton elsajátított nyelv alkalmazását illetőleg is némi megjegyezni való volna. — Most azonban csak az a kérdés merül fel, vajjon ez a gyakorlati életben alkalmazható-e? vagy nem? Erre a kérdésre azonban csak közvetve lehet feleletet adni.

Tekintsünk meg egy csoport növendéket, akik kiképzetten hagyták el az intézetet!

Ime egy 14 éves leányka, egészséges, erőteljes és csinos külsejű. A természettől közepszerű szellemi tehetségekkel megajándékozva, melyek ugyan nem nyulnak egekig, hanem a közönséges halandók között némiképen mégis kimagaslanak.

Mesterséges uton-módon megtanult beszélni. A társalgási nyelv körébe vezetve, ugyanott meghonosított. Azonkívül még oly kellékekkel is el van látva, melyek a társadalmi életben hasznavehetők lehetnek.

Az épen leirt teremtmény az övének körébe lép és családjának teljes jogait élvezi. — E család egyszerű, polgári erényekkel bíró, amelyben műveltség kedélyességgel karöltve jár. Hü ragaszkodással egymáshoz élnek napjaikat.

A természet — a családjához visszakerült egyént — olyképen ajándékozta meg, hogy teste és szelleme a kiképzésre eléggé alkalmas volt. A mesterséges nevelés és tanítás, melyet az intézet neki nyújtott, szinte megtette a magáét, amidőn a természettől nyert tehetségeket a legjobban kiképezte és fejlesztette — és ime a 4 érzékű lény családjában most egyaránt osztja az örömet és fájdalmat; és mindenféle szórakozásban részesül. Serényen munkálkodik, sőt még tréfálódzni is tud, jó és rossz napokban.

A nevezett leányka tehát a műveltség oly fokát érte el, hogy mindenre képes, amit csak az emberi társadalom tőle igényelhet. Emberileg érez és törekvése minden szépre és jóra van irányozva. — Ugy gondol és cselekszik, mint környezetétől látta; elvégre annyira begyakorolja magát a társalgási modorokba, hogy a 4 érzékű leánykából bájos, szépmodoru és beszédes hölgy válik, aki bármely társaságban helyét elfoglalja és be is tölti.

Ime itt következik egy fiú, mint második példa. Apa és anya ugyan nem fáradoztak nagyon a fiú nevelésében, mindamelllett jóságosan bántak

vele; úgy hogy erős testalkat mellett középszerű szellemi tehetségét szépecskén fejlesztették. Az intézetben nyert mesterséges nevelés és tanítás ép úgy a fentemlített leánykánál szép sikert aratott. — Suhanczunk mint kiképzett tanuló egy iparos kezébe jutott, aki őt az ipar minden ágánál megismertette, továbbá becsületre, erkölcsös életmódra, tevékenységre tanítja; végre családjába szívesen befogadja, ahol helyét jelenleg el is fogadja.

A harmadik példa szinte egy tanuló fiút tüntet fel; de más alakban. A szaktanító és az intézet megtették kötelességüket; azonban a szülők — kik hivatva vannak a növendéket az élet nagy szakiskolájába bevezetni — a csupán 4 érzékkel bíró gyermeköket, alkalmatlan tehernek, Isten csapásának tekintik, amely elől amennyire lehet hátrálni kell. Évek multán a szülői házból kiküszöbölt egyén semmirekellővé válik, minden tekintet nélkül arra, vajjon ép, vagy hiányos érzékű volt-e?

Általánosan tudva van; mert a gyakorlati élet lépten nyomon bizonyítja, hogy egy szemérnyi szerencse nagy észszel ér fel. A tudománynak az a hivatása, hogy a zsenge lényt felvezesse azon hágcsóra, amelyre emberré fejlődik; mert csak az életnek összhangzatosan egymásba vágó viszonyai hivatvák arra, hogy e hágcsó alján álló zsenge egyént felemelje. Ha ez meg nem történik, így ezen alsó fokról is leesik a semmiség örvényébe.

A társadalom alkalmat nyújt a hiányos érzékű gyermekeknek kiképzés által az élet lajtorjájának első lépcsőjére felhághatni. Ez által részére saját kebelében tért nyitván; mindaddig azonban, míg a társadalom szugori kislelkűséggel megvonja az ezen cél elérésére szolgáló áldozatot a szaktanító minden törekvése fájdalom, nem ér többet mint a philantrop viszhangra nem találó sohaja.

Gr. . .

„A jutalom és a büntetés” a népiskolában.

A büntetés valamint a jutalom két elkerülhetlen eszköz a tanító kezében. A büntetés az elszoktatást, a jutalom serkentést és buzdítást eredményez. Mind a két eszköz alkalmazása akkor lesz eredménynyel koszoruzva, ha a tanító azokat kellő pszichologiai alapra helyezi. Ha a jutalom — vagy büntetésnél hiányzik a pszichologia alap, akkor a büntetéssel a gyermeket daczossá, önféjüvé tesszük, míg a jutalom által a gyermek becsvágyát annyira anyagivá tehetjük, hogy minden kellően bevégzett munka után a jutalmat követeli és az elmaradás esetében a szorgaiomból hanyagság, az erélyességből kedvtelenség válik.

Tehát jól kell szem előtt tartani a tanítónak, hogy a megfontolás szerint büntesse a büntetést s jutalmazza azt, ki a jutalmat megérdemli.

Ha pszichologia szempontból vizsgáljuk a büntetés és jutalom behatását a gyermekekre, a következőket tapasztaljuk: A gyermek figyelmeztetve lévén arra, hogy mit szabad, úgy szintén arra is a mit nem szabad tennie. Minthogy azonban az érzési vágyak a gyermeknél az értelmi vágyat jóval tulszárnyalják, a gyermek ingerlő vágyát kielégíteni óhajtván azt teszi mi benne kellemes érzelmet gerjeszt, legyen az bármily erkölcsstelen is. Pl. A gyermek az édességet vagy csecse-becse tárgyakat birni akarja, hogy azokat megszerezze nem átkodik apja v. anyja zsebéből egy pár krajczárt kivenni, hogy érzelmi vágyát kielégítse.

Ezt természetesen, ha rögtön az elszoktatás vagy vegyük hát büntetés nem követi, a gyermek azt mindaddig ismételné, míg a kezdetbeni hajlam szokássá nem fejlődnek. „A szokás második természetté válik, „

mondja a közmondás és ennek valóságát a psychologia törvények is bizonyítják. A gyermeket azonnal figyelmeztetni, kell, s ha azt ismétli daczára többszörös figyelmeztetésnek, a büntetésnek nem szabad kimagradni, mert a nevelésre utalt gyermek azt nem tartván büntetésre méltó tettek máskor is megteszi s folyton nagyobb összeget sajátitana el, a mindig nagyobb mérvben felmerülő érzelmi vágyak kielégítésére. Ha a gyermeket a kellő természetes büntetésben, csakhamar az érzelmi vágyak újra vissza lesznek szoritva az értelmi érzelmek által, mely azt mondja, **hogya azt teszem büntetést kapok!** A kellemes érzelmeket az okvetlenül követő kellemetlen érzelmek visszatartják.

A büntetésnek az ellentéte a jutalom. Itt a jó tett jutalmazva lesz. A gyermek kötelességének minden tekintetben eleget tesz, a jutalom a maga idejében kellemes érzelmeit, hajlamait s vágyait ösztönözi, serkenti a további fejlődésre. A jutalom nagyon is helyén van oly gyermekek-nél, kiknél még az érzelmek, vágyak fejlődésben vannak, de csak addig éljünk ezen eszközzel, míg a gyermeknél a nemes érzelem és vágyak hajlammá, és a hajlam jellemé szilárdul.

Nézzünk már most mily eljárást kövessen a tanító ha büntet, és milyent ha jutalmaz!

1. A büntetés mindig természetes összefüggésben legyen az elkövetett büntetettel. A büntetéssel a büntett **causal nexusban** azaz ok és okozati viszonyban álljon.

Ha a gyermek czivakodó, vonják el társaitól; ha a gyermek sértegeti társait, nyilvánosan kérjen barátjától bocsánatot.

2. A büntetésnél kezdetben az intés, később a megfeddés, azután a nyilvános megdorgálás, ha ezek daczára, a gyermek rossz tulajdonságából ki nem vetkőzik, következék valamely kellemes érzelemtől való megfosztás mint pl. a kiránduláson való résztvétel megtagadása, a játék ideje alatt a tanító más foglalkozást jelöljen neki ki, később alkalmazható az iskolában való maradás, **de csak rövid időre és akkor is a tanító felügyelete alatt.**

3. A testi büntetés kerülendő, mert sokszor nagy hátrányt vonhat maga után.

4. A büntetés ne legyen gyakori, hogy a gyermek a folytonos büntetéshez hozzá ne szokják.

A mi a jutalmat illeti a következőkre figyeljünk:

1. A jutalom ép oly természetes legyen mint a büntetés. Ki jól tanul magát illedelmesen visel kapjon elismerést, a jó viseletű társaival játszhatik, kirándulásokon részt vesz, az arany könyvben tündököljön a neve stb.

2. A jutalom ne legyen anyagi, mint pl. a czukor, játéskzer adása, mert ez könnyen önzővé teszi a gyermeket.

3. A legnagyobb jutalom a elismerésből álljon.

Ha a tanító ezeket szem előtt tartja és csak kellő psychologiai indokolttság mellett használja az egyik vagy másikat, jól nevelt gyermekeket ad át a társadalomnak, kik óvakodva a rossztól buzgóan a jóhoz tartva a haza diszévé válnak. Ilyen polgárookra nem csak kedves hazánkknak, hanem minden művelt államnak szüksége van. Adja az ég, hogy minden néptanító ebbeli kötelességének minél lelkiismeretesebben megfeleljen.

Frim Antal.

A zsidó tanítók helyzete Hannover tartományban.

A Berlinben megjelenő „Die jüd. Presse“ című lap f. é. 30-ik száma a Hannover tartománybeli zsidó tanítók egyletének f. é. jun. 2-ik és 3-án tartott nagygyűléséről hoz érdekes tudósítást. A gyűlés lefolyásáról hozott referáda szomorú színben tünteti fel hannoveri felekezetbeli kollegáink állapotát. Ez okból a tek. szerkesztő ur engedelmével »Értesítőnk« jövő számában egy kivonatot akarok itt közölni, hogy olvasóink bepillanthassanak más országok zsidó tanítóinak mysterumába és kiki kollegáink közül párhuzamot vonhat a magyar és németországi zsidó-tanítók anyagi helyzetére vonatkozó állapotokra. Mondom érdekesnek tartom lapunk utján az alantiakat kollegáink tudomására hozni. — És most átadjuk a nevezett lapnak a szót, melyet szószerint itt idézni fogok:

»A napirendhez áttérve az elnök Fauerbach hildesheimi tanító Gott-helf geesztemüdi tanítónak »a hannoveri zsidó tanítók anyagi és törvényes állása« című tétel előadójának adta át a szót. Előadó reá mutatott ama nagy különbségre mi a Hannover tartománybeli zsidó tanítók a törvény és valódiság közt fennálló állapotukra vonatkozik, kívánja, hogy a tanítók felmondás mellett állomást fogadjanak el, továbbá, »hogy a sakteri functió a tanítóétől elválasztassék« (nálunk az ilyent zugtanítónak proclamálnak) és hogy előimádói állásért egy kis anyagi remuneratio is járjon. Szomorú — folytatja szóló — a tanítók »anyagi« helyzete is kívánatos hogy e sanyaru állapot elharitássék, mi czélból a községek arra szoritandók, hogy a zsidó tanítók fizetésükkel és egyéb jogokkal a keresztény kartársakkal egyenlővé tétessenek. Ha ezek realizálása lehetetlen lenne, akkor egy oly egylet alakitassék; mely az egész tartományt átölelve feladataul tűzné ki — ott hol szükséges — anyagi javításokat eszközölni — Ezen egylet a hivatásukban lelkiismeretesen eljáró tanítóknak szolgálati éveik után — fizetés pótlékot is eszközölne. Ezen tetszéssel fogadott előadás után megkezdődött a nagy vita, melyben a többek közt Dr. Gronemann Hannover tartománybeli főrabbi is élénken részt vett. A gyűlés 2-ik napján e tárgy felett a vita folytatódott és következő 8 pontozatban határozattá emeltetett.

1. A Hannover tartománybeli zsidó tanítók helyzete és állása elegendő lenne, ha a törvényes intézkedések intenciójuk szerint foganatosítottának.

2. A nem véglegesített állomásu tanítóknál a felmondás csak azon esetben történhetik meg, ha a község adóképesége a tanító ottléte óta olyannyira csökkent, hogy annak fizetése nem fedezhető vagy ha tanköteles gyermekek nem léteznének. (?)*)

3. Az elemi tanítóknak az előimádói tisztség után külön díjazás fizetendő, ellenkező esetben az ünnepnapokat nem szabad a szünidőbe betudni (!)

4. Miután a Hannover tartománybeli izr. tanítók ünnepnapokon szónoklatok vagy előadások (felolvasások) tartására is köteleztették úgy e tanítók kiképeztetésénél e tárgyra kiváló gond forditassék.

5. A sakteri teendők — a hol ez lehetséges — a tanítóétől külön választandók. Azonban a már szolgálatban lévő tanítók jövedelmei ezáltal csonkítást nem szenvedhetnek.

*) Sok magyar zsidó község tudom mindjárt e ponthoz ragaszkodna. Sp.

6. A Hannover tartománybeli zsidó tanítók anyagi helyzete elégtelen és minden oldalról javítást igényelt.

7. A zsidó tanítók ugy fizetésre valamint a többi jogokban tökéletesen egyenlővé teendők a keresztény kollegákkal.

8. Eszközök és utak keresendők, mely szerint a zsidó tanítóknak akár kis vagy nagy községben működjenek — megfelelő fizetésscala adassék.»

Katz minden tanító felolvasása után még következő tétel fogadtatott el.

»Minekután a tanító a sakteri teendőket is végzi, intézkedjenek az országos rabbik, hogy a metsző csak egy meghatározott óráig köteles vágni — (No, e tisztségtől a magyar zsidó tanítótság hála Isten, mentve van!) Erre a gyűlés egyéb belügyi dolog elintézése után $1\frac{1}{2}$ órakor szétoszlott. Eddig a berlini »Jüd. Presse«.

F. é. jun. 1. 2-án Duisburgban a rajnavideki és westfáli és július 7-én Casselben a hesseni zsidófelekezeti elemi néptanítók gyűléseztek. Te-kintetes szerkesztő ur engedelmével ezekletolyásáról »Értesítőnk« olvasóit szinte tudósítani kívánom.

Battányán, 1884. július 20.

kartársi üdvözlettel

Spitzer Ignáoz,
okl. néptanító.

Levelezés.

Felhívás

Trencsen vidék zsidó tanítóihoz.

Kartársak! Rég elismert tény már, hogy egyesült erővel többre visz-szük dolgunkat, mintha egyenkint fölvennők a harczot az élet küzdelmei-vel. Ez áll minden rangu és rendü néposztályra, de annál inkább a ma-gyar zsidó tanítósgra nézve. Mennyi mindenféle anyagi bajjal küzsködik a zsidó tanító népmivelői hivataloskodása mellett! — Csekély fizetés, szélnek eresztés, gyámoltalanság, mind megannyi jellemző bajok rendes fenyegető-ink. És ki nem akarna ezektől megszabadulni!

Amde ezek leküzdése nem csekély feladat. Csak egyesült erővel mér-közhetni vele.

Ezt már 18 évvel ezelőtt belátták derék és lelkes magyar zsidó kar-társaink és megalapították az »orsz. magyar zsidó tanító-egyesületet,« melynek céljául a hazai zsidó tanítók anyagi és erkölcsi érdekeinek elő-mozdítását, a szegény ügyefogyott tanítók segélyezését kitűzte.

Ezen egyesület fennállása óta áldásosan működik és szerény eszkö-zeinek daczára már sok nyomort enyhített, sok igazságtalanul üldözött tanítónak megszerezte az orvoslást és nem kis részben az ő tekintélyének és erélyes közbelépésnek köszönhető, ha ma már kevés azon hitközségek száma, melyben a pasáskodó előljáró éreztetné a zsidó tanítóval az ő kényuralmát.

Ily egyesület érdemli aztán, hogy hozzátartozói legyünk, érette buz-gólkodjunk és cselekedjünk. Hiszen ezáltal saját érdekeinket is óvjuk leg-biztosabban.

Kartársak, mint ezen egyesület egyik szerény tagja és mint e vidék zsidó kartársaim jóakaró barátja fordulok hozzátok azon kéreessel:

Mutassuk az ország zsidó kartársainknak, hogy bár az ország szívé-
től félreeső részében élünk, annak lüktetését mégis érezzük, törekvéseit
felfogjuk, kívánságainak megvalósításában szívesen hozzájárulunk.

Az utolsó közgyűlésben az önsegély kérdése került szőnyegre. A be-
terjesztett javaslatokat azonban nem tárgyalták; mivel előbb az ország
zsidó-tanítóság alapos tanulmányozására akarják bocsátani mielőtt fölötte
döntenének. Ezen javaslatok legközelebb ki lesznek nyomatva az értesítő-
ben. A legközelebbi közgyűlés hivatva lesz ezen fontos kérdés fölött vég-
legesen dönteni. Jó lesz ha minél többen leszünk ott, hogy érdekeink
mellett síkra szálljunk.

Csatlakozzatok hát tömegesen az egyesülethez. Példánkon felhevül
majd Magyarország közel 2000 zsidótanítója és az egyesület oly anyagi és
erkölcsi eszközökkel fog rendelkezni, hogy özvegyeink- és árvainkról sok-
kal hathatósabban fog gondoskodhatni mint eddig.

»Vachaluczim táávrú lifnéj áchéchem!«

Szálljatok síkra testvéreitek elől! Egyesült erő biztosítja a sikert.
Megsegít az Isten!

Trencsén, 1881. augusztus 20-án.

Donath Ármin.

HALÁLOZÁSOK.

Krób Pál

zalamegyey királyi tanfelügyelő.

Junius 28-án szólitotta el a kegyetlen halál, azt a férfiut ki áldásdus
életét és működését mint szerény harsányi néptanító kezdte és mint Zala-
megye érdemekben gazdag kir. tanfelügyelője 58 éves korában szélhűdés
következtében bevégezte. Gyenge a tollam, hogy az elhunynak tanügyi
szereplését feláldozó családi életét itt e lapok szűk keretén kellőleg méltá-
nyoljam de a tek. szerkesztőség engedelmével röviden akarom ecsetelni
a hű tisztviselőt, a tanítók igazi barátját és a népnevelés-ügy babérkoszo-
ruzott apostolát! Szakitsunk tehát e koszoruból egy pár levelet és osztas-
suk azt könnyűnkkel mert a mienk volt, velünk érzett, busult és örült!

Krób Pál baranyamegyei születésű, mint szegény ref. tanító kezdet
pályáját Nagy Harsányban, a hol 14 évig daczára egyháza belviszálykodá-
sának — áldásosan működött. A tanfelügyelői intézmény rendszeresítése
alkalmával boldogult báró Eötvösünk felismervén benne a szakférfiut és
lelkiismeretes tanítót, Jókai Mór koszorus költőnk — kinek tanulótaga
volt — közbenjárása folytán a 70-es évek elején Zalamegye másod tan-
felügyőjévé kinevezte. Bója Gergely főtanfelügyelő áthelyeztetése után ő
emeltetett e kitüntető állásra. Mind családapa és férj páratlan volt. Ne-
mes szívének minden lüktetése a jó háziasszony, az erénydus anya és hű
hitvestársának, valamint nagy gonddal nevelt 12 élő gyermekeinek volt
szánva.

Boldogult emlékü b. Eötvösünk minisztersége alatt ő is egyike volt
azok közül — paedagogiai szaktudományai által ösztönöztetve kik a mi-
niszterium által kiadott A. B. C.-és könyvek szerkesztésére vállalkoztak s
melyet Gönczy Pál ő Nagysága nyert el.

És mit szóljunk Krób P.-ról mint tanfelügyelőről? Azt állítják — és

nem ok nélkül — hogy az a legjobb háziasszony, kiről a világ legkeve-
sebbet beszél. Ez a dicséret illeti meg Krób Pált. Ő a csendes, zajtalan de
mindig fáradhatlan munkásság mintaképe volt. Nagy kiterjedésű tankerüle-
tének tanító, iskolai érdekeknek áldozta fel egész életét. Különösen a so-
kat zaklatott zsidó tanítóknak — kiket az elnöki önkény földöntutóvá tett
volna — volt ő valóságos őrangyala! Így mult ki ezen ember a népneve-
lésügy szolgálatában — a véglehelleteig! Áldás lengjen porai felett!!

Battonyán, 1884. július 8.

Spitzer Ignátz,
izr. néptanító.

Ungar Salamon

egyike a legrégebb tagjaink közt jobbvilágra szenderült. Galgóczi-ról vett
gyászjelentés a következő:

- A galgóczi izr. tanító testület mély fájdalommal jelenti szeretett
és tisztelt kartársának Ungar Salamon főelemi- és igazgató tanítónak gyá-
szos elhunytát, mely rövid szenvedés után f. é. július hó 8-án esti 7 óra-
kor élének 58-ik, tanítóskodásának 32-ik és helybeli működésének 10-ik
évében bekövetkezett.

A boldogult hült tetemei f. hó 10-én délután 5 órakor a helybeli
izr. temetőbe örök nyugalomra fognak tételni.

Áldás és béke hainvaira.

Galgóczi, 1884 július 8-án.

Fogadja a galgóczi izr. tanítótestület és a t. cz. gyászoló család a
legmélyebb részvétünk kifejezését derék kartársuk, illetőleg családapjuk el-
halálózása szomorú alkalmából.

Iskolai értesítők.

— Jelentés a szolnoki ipartársulat 1883. évi működéséről és en-
nek állami segélylyel már 10 év óta fenntartott alsó foku iskolájáról.
Ezen ipariskola egy előkészítő, egy első, második és harmadik osztályból
áll. Az előkészítő osztály megfelel a népiskola első és második osztályának,
az I. osztály a népiskola harmadik osztályának, a II. osztály a népiskola
IV-ének és a III. a népiskolák legfelsőbb osztályainak. Az első osztályban
két csoport van; a kezdők és a haladók csoportja. A legfiatalabb tanuló
11 éves; vannak itt 12, 14, 17 sőt 18 évesek is. A 300 tanuló közt 47
zsidó van. Az intézet élén állt Perényi János igazgató, ki az év közben
elfoglaltsága miatt visszalépett. Az ipariskola helyiségeiben különböző cím-
alatt működő segély-egyletek közt van egy olyan is, mely a szegény tanu-
lókat ruhákkal segívezi. Ezen egylet 192 tagból áll; elnöke Bárdosy Gyula
kir. tanfelügyelő, titkára Szontág Jenő, tanító.

— A budapesti ágostai hitv. evang. magyar-német gyülekezet nép-
és polgári iskolájának évi értesítője az 1883—84. tanévről. V. évfolyam.
Benne értekezik érdekesen és szakavatottan Mikolik J. Kálmán: »az ifju-
sági olvasmányokról« és Falvai A. igazgató az iskolának ez évi törté-
netét adja, melyből kitűnik, hogy az eddig 5. és 6. combinált leány-
osztály két osztályra és pedig I. és II. polgári leányosztályra átala-
kított. Ez iskolában 17 rendes tanító és 5 szaktanító működött. Kimerítő

tudósítást ad ez értesítő továbbá a feldolgozott tananyagról, az óra-beosztásról, költségvetéséről (18952 frt 84 kr kiadás), a tanulók létszámáról (601 tanuló közt 229 izraelita). A jövő tanévre vonatkozó értesítés pontjaiból hiányzik a legfontosabb és pedig a tan-pótvizsga- és felvételi vizsgadíjra vonatkozó adatok. Különbösen ez értesítő dicséretes részletezéssel teljes képet nyújt az iskolai működés minden mozzanatáról.

— A **szigetvári** izr. népiskolába járó tanulók érdemsorozata és ezen intézet ötödik értesítője az 1883—84. tanévről. Tanítótestület: Maislis Ferencz, Alexander Mór, Bruckner Erzsébet és Rosenfeld Fanni. Ez intézet 5 osztályból áll, melyben 125 tanuló közül 103 fellephetett a megfelelő osztályba.

— A **nagyvárad**i róm. kath. népiskolának tizenötödik értesítője az 1883—84. tanév végén. E terjedelmes (9 ív) értesítő a szokásos, az iskolai működést feltüntető adatokon kívül »Az élet és a nevelés« című terjedelmes dolgozatot közöl, melyet **Kovalik János** ez intézet tevékeny tanítója a nagyvárad ujjvárosi r. k. önképző körének 1884. évi május 7-én tartott gyűlésében felolvasott. Ezen Önképzőkör a tanév folyamán 6 gyűlésén még a következőkről tartattak felolvasások: 1. Az olvasás mint képző eszköz. Értekező **Jakobovics Dezső**. 2. A nyelvgyakorlatokról. Értekező **Óo Mihály**. 3. A nevelés és eszköze (a szem) Értekező: **Ember György**. 4. A jó nevelés mint a boldogság forrása. A hazai tanítóság büszke lehet ily derék tagjaira, kik ily komolyan dolgoznak »az ur szőlőjében« a népnevelés talaján.

— A **pécsi** izr. hitközségi népiskola értesítője az 1883—84. tanévre. Közli: **Strauszer Henrik** iskolaszéki jegyző. A tanítószemélyzet: **Grünwald Izsák**, **Klingenberg Jakab**, **Strauszer Henrik**, **Wessel Ábrahám**, **Duldner József**, **Klesch Hermina**, **Hemmerich Károly** (tornatanító). 236 tanuló közül 191 lépett a felső osztályba.

— A **kassai** zsidó népiskola értesítője 1883—84. tanévben. Az évi jelentésben, melyet **Rottenberg Mór Nőe** igazgató tanító szerkesztett különösen érdekel »**Izrael hivatása**« című szónokiát, melyet a derék tanférfiu az új iskolaépület beavatása alkalmával az ottani izr. templomban tartott. Az iskolában a lefolyt évben 184 fiu és leány vegyesen nyert oktatást 4 osztályban 4 rendes, 1 helyettes és 1 kézimunka-tanítótól. Az igazgató mellett működnek: **Stern Jakab**, **Engländer Mór**, **Schwarz Lipót**, **Salamon Nathan**, **Horowitz Róza**. Érdekes, hogy az intézet jövedelmének fele a tanítók közt felosztatik és így az idén egy-egy tanítónak több mint 100 frt jutott.

— A **trenosèni** izr. népiskola értesítője 1883—84. A statisztikai kimutatás szerint e hat osztályu iskolában összesen 157 fiu és 126 leány nyert oktatást, ezek közül 16 keresztény tanuló is volt. A tanítói személyzet a következő: **Munk Béla** igazgató, **Bernhard Mór**, **Donáth Ármin**, **Fried József**, **Grószmann Adolf**, **Kürcz Lipót**, **Ländler Ignác**. Utóbbi ének-tanító. — Hát a kézimunkatanítást ki végzi? Vagy talán e tantárgy mellőztetett?!

— A **siklói** izr. hitközségi népiskola értesítője az 1883—4. tanévre. Közli: **Kellner Ignác**, iskolaszéki tag. Tartalma: Tan- és óra-terv, osztályzat és statisztikai kimutatás, mely utóbbi szerint a 4 osztályba összesen 54 fiu és leány járt az iskolába és két r. tanítótól, t. i. **Schlesinger Simon** és **Kellner Ignác**tól nyert oktatást.

Irodalom.

מחנה ישראל Történet, liturgia, időszámítás és hittan az izr. ifjúság számára. Szerkesztette **Grosz Gusztáv** tanító Szent Tamáson. Ára 30 kr.

A Kis könyv, annál alkalmasabb a használatra a népiskolában. Tartalmazza a bibliai történetet egészen a második templom pusztulásáig dióhéjban foglalva ugyan, de elég világosan és értelmesen. Következnek a hit tétélei a források megnevezésével és elég bőven tárgyalva. Az időszámítás szinte érdekes része a könyvecskének. Kedvessé teszi a könyvet továbbá az a meleg vallásos hang, mely az egész művet átlenget és arra vall, hogy a szerző szíve melegével dolgozott rajta. Ajánljuk kartársaink figyelmébe.

Sz.

— **Megjelent:** „J. Mittelman's Leitfaden zur Sprachrichtigkeit in Stil und Conversation, Anleitung zur Aneignung der für den praktischen Gebrauch nothwendigen Grundregeln der Deutschen Grammatik mit besonderer Rücksicht für Lernende ungarischer Muttersprache.“ Budapest Laufer Vilmos bizománya 1885. Ára? Terjedelme 3 iv Nyo!czadrét. E kézikönyv a népiskolák felső osztályaiban valamint a középiskolák alsó osztályaiban kitünő szolgálatot teend a mindinkább nehezebbé vált német nyelvtanításnál. Két részből áll. Az első rész az elméleti, mely a mondat- és szótant felkarolja katechetikai alakban, a második rész a gyakorlatokból áll. E gyakorlatok lépést tartanak az elméleti rész fokozatosságával és igen nagy gondal válogatott példák, versecskékből és különféle feltevényekből állanak. A végén egy kis szótár is van, magyarra fordítva.

Egyleti élet.

Augusztus hóban fizettek tagdíjat:

Pártoló tagok:

Bloch Mór Bpest,	5 frt.	Schweiger Márton Bpest,	10 frt.
Friedman M főkantor Bpest,	5 »	Spitzer D H. Bpest,	5 »
Izr. hitközség Losonc	5 »	Spitzer József Bpest,	5 »
dr. Kayserling M. hitsz. Bpest	5 »	Tauszig Siegfried Bpest,	5 »
Lederer Adolf Bpest,	5 »	Ulman P. K. Bpest	5 »
Neustadt Gusztáv Bpest,	5 »	Wahrman Sándor Bpest,	5 »
Popper Ármán Bpest,	5 »	Weiner Károly Bpest,	5 »

Rendes tagok:

Deutsch Sámuel Ó-Becse	2 frt.	Kleinwald Ó-Becse,	2 frt.
Goldberg Mayer Bpest,	2 »	Kohn Ármán N. Keresztur,	1 »
Grosz Gusztáv Sz. Tamás,	2 »	Reich Ignác Bpest,	2 »
Handler Henrik Kis-Körös,	1 »	Smolka Salamon Cservenka	2 »
Handelsmann Leó Szabadka,	2 »	Szógyi Ignác Vág-Besztercze	2 »

Vegyesek.

— A jelen számhoz a Franklin-Társulat kiadásában megjelent Csukási-Schön-féle „Zsidó hittan a szentírás elbeszélései kapcsán” című könyvre vonatkozó megismertetése van mellékelve, továbbá a nagyszombati Horowitz könyvkereskedői cég hirdetése.

— A pesti izr. hitközség a fővárosi zsidóhitoktatás emelését célzó intézkedései közül felemlitendő, hogy öt új hitoktatót nevezett ki és pedig a középiskolai hitoktatásra Schön József középiskolai tanárt a nép- és polgári iskolák számára pedig Kaufmann N. budai, Kondor Ignác s.-a.-új-helyi, Maislis Ferencz szigetvári és Révai Miksa losonczy tanítókat.

— **Bischitz Dávid** müegyelemi halgató, Német-Kereszturról vett leveléből azon örvendetes jelentést vettük, hogy az ott működő kartársunk, Kohn Ármín ur, a nyilvános évi zárvizsgálatok alkalmával bemutatott tanítói tevékenységének eredménye lelkes elismerésre talált a közönség előtt. Különös siker mutatkozott a tanulók magyarosításában.

Jelentés. Van szerencsém azon tisztelt uraknak, kik „Gyakorlati ném. nyelvtanom“ iránt érdeklődnek, illetőleg ez iránt nálam tudakozódtak, tudomására adni, hogy a **második rész szeptember hó** folytán fog a Franklin társulat kiadásában megjelenni.

Pécs, 1884. augusztus 20-án.

Tisztelettel
Klingenberg Jakab.

Hirdetések. Szives figyelembe.

Az orsz. izr. tanítói segélyegylet érdekében az alant jegyzett népiskolai könyvek szerzőivel történt egyezés folytán, van szerencsénk az izraelita iskolák tek. igazgatgató rs tanítóit urait értesíteni miszerint a következő könyvek **tiszta jövedelmének egy része az egylet segélyalapjának gyarapítására** fog fordíttatni és pedig:

I. Minden egyes eladott könyv után 2 kr. a következő könyveknél:

Gáspár: földrajz 4 oszt. népisk. 3. és 4. osztályu sz. . . . . ára 36 kr.

Ugyanaz németül . . . . . » 40 »

Ugyanaz tótul . . . . . » 20 »

Gáspár: földrajz 6. osztály. népisk. sz. I. rész a 3. és 4. oszt. sz. . . . . » 24 »

Pollák-Khaim: természettan az 5. és 6. oszt. sz. . . . . » 20 »

Udvardy (Hoffmann). A magyarok történ. életrajzi irányban . . . » 30 »

II. Minden egyes könyv után 1 kr. a következő könyveknél:

Füredi (Führer): számtani példatár az I. oszt. sz. . . . . ára 20 kr.

» » » » a II. » » . . . . . » 24 »

» » » » a III. » » . . . . . » 24 »

» » » » a IV. » » . . . . . » 24 »

» » » » az V. VI. » » . . . . . » 36 »

Pollák K. Tér és alaktan az 5. és 6. oszt. sz. . . . . » 24 »

Kelecsényi földrajz falusi isk. számára . . . . . » 16 »

FONTOS TUDNIVALÓ!

Minden egyes könyvpéldányba szelvény van mellékelve 2, illetve 1 krról, mely tek. **Szántó Eleázár** igazgató urnak (Budapest sip utca) beküldendő. Kiől az alólírott cég által készpénzen beváltatnak. Hogy tévedés ne történhessék, kérjük a megrendelésnél el nem mulasztani a megjegyzést, hogy a könyvek izraelita iskola számára szükségeltetnek.

Tisztelettel
BENKÓ GYULA,
könyvkiadóhivatala Budapesten.

F ü r e d i I g n á c

(Lakik: Pesten, Kereposi út 6.)

K ö n y v e i n e k j e g y z é k e.

a) magyar nyelven:

<i>Uj Magyaratalanságok</i> , betűrendben, (kapható a szerző-nél és minden könyvárusnál). Ára fűzve;	40 kr.
<i>Rendsz. Magyar Nyelvtan</i> felső nép-, polgári és középisk. használatra, (3. kiad.), kötve	60 kr.
<i>Nyelvtani példatár</i> , 3 kötetke (Szerzőtárs: Schön József; a Franklin-T. kiad.) ; kötve	20—25 kr.
<i>Számtani példatár</i> , 5 kötetke (4. kiadás), kötve	20—24 kr.
<i>Hazai s általános földrajz</i> , (10. kiadás)	30 kr.
<i>Népiskolai Földrajz</i> (kisebb)	20 kr.
<i>A magyarok Története</i> , (15. kiadás) kötve	30 kr.
<i>A Természetrájk elemei</i> , (6. kiadás) kötve	20 kr.
<i>Világtörténet</i> , jellemképekben, fűzve	60 kr.
<i>Kisebb Világtörténet</i> , (Aigner kiadása)	40 kr.
<i>Első okt. a Francia nyelvben</i> , kiejtéssel, kötve	30 kr.
<i>„Emil, vagy a Nevelésről.”</i> Irla Rousseau J. J. Francziából ford. Führer Ignác, fűzve	2 frt 40 kr.

b) héber-magyar nyelven:

<i>Lúchósz Hap'olim</i> , methodikusan rendezve	
nyelvtani jegyzetekkel, kötve	20 kr.
<i>Első magyar Muchzór</i> , két kötetben	2 frt — kr.
<i>Mózes I. könyve</i> , pályanyertes fordítás. Kiadta az orsz. izr. tanítóegyesület (2. jav. kiadás) kötve	40 kr.
<i>Mózes III. könyve</i> (1. kiadás) kötve	40 kr.

c) német nyelven:

<i>Ollendorff-Nagy Ungarische Sprachlehre</i> mit einem deutsch-ung. Wörterbuch, steif gebunden	1 60 kr.
<i>Vaterl. und allg. Geografie</i> (Grill)	30 kr.
<i>Geschichte der Ungarn</i> , 6. Auflage	30 kr.
<i>Weltgeschichte in Charakterbildern</i>	50 kr.
<i>Praktische Unjar. Sprachlehre</i> (2. Aufl.)	35 kr.
<i>Praktische Franz. Sprachlehre</i>	30 kr.

 Nagyobb megrendelések jelentékeny **rabatt**-ban részesülnek.

A múlt évben megjelent „**Népiskolai magyar Nyelvtanunk**“ már is számos nevezetesebb iskolákban nagy sikerrel használtatván, kérjük t. pályatársainkat ha netán bevezetni óhajtanák, sziveskedjenek kiadónkhoz (Dobrovszky és Franke IV. ker. Egyetem utca) fordulni, aki készséggel szolgál mutatvány példánnyal.

Budapest, 1884 augusztus hó.

Wolkenberg Gyula és Schön József.

Hittanítók kiváló figyelmébe

ajánlom a következő, kiadásomban megjelent tankönyveket, u. m.

- Rosenmeyer J.** Bibliai történetek. 4. kiadás Ára . . . . . 36 kr.
, Bibliai olvasmányok. Izr. kezdők számára. Magyar
, és német nyelven (együtt) Ára . . . . . 30 „
, Vezérfonal a Mózes vállásban. Ára . . . . . 25 „
, A héber olvasás elemi tankönyve 3-ik kiad. Ára kötve 20 „
, Falitáblák a héber olvasáshoz (11 db.) Ára . . 2 frt 40 „

A fenti tankönyvekből az azokat behozni szándékozó tanító uraknak mutatványpéldánnyal szivesen szolgállok.

Bevezetés esetén mind a 10 egyszerre rendelt példányra 1 ingyenpéldány.

S-A.-Ujhely 1884. Szeptember hóban.

Lövy Adolf

könyv- és papirkereskedő

a m. k. egyetemi nyomda kiadványainak bizományosa.

MÁCHÁNÉH ISZRÁEL

Történet, liturgia, időszámítás és hittan az israelita ifjuság számára. Szerkesztette **Grósz Gusztáv** tanító Szent-Tamáson. Kiadja a Manojlovics-féle könyvkereskedés Sz.-Tamáson. Ára 30.

Iskolai értesítő könyvecskék,

(bővített kiadásban)

ugy mint minden évben most is

a

GARAI-féle nyomdában

megrendelhetők.

Minták bérmentve küldetnek.

Az orsz. izr. tanító-egylet

kiadásában

és

Zilahy Sámuel

budapesti könyvtáros kiadásában megjelentek:

- Héber imakönyv** magyar jegyzetekkel ára kötve . . . . . — 40
- Magyar olvasókönyv** az izr. népisk. II. oszt. számára, 2. javított
kiadás. szerk. RADÓ VILMOS tanár, ára kötve . . . . . — 32
- Magyar olvasókönyv** az izr. népisk. III. oszt. számára, 2. javított
kiadás, szerk. RADÓ VILMOS tanár, ára kötve . . . . . — 36
- Magyar olvasókönyv** az izr. népisk. IV. oszt. számára, 2. javított
kiadás, szerk. RADÓ VILMOS tanár, ára kötve . . . . . — 45
- Magyar Abc és olv. könyv** az izr. népisk. I. oszt. számára, szerk.
MÜLLER ADOLF, ára kötve . . . . . — 20
- Német olvasókönyv** az izr. népisk. II. oszt. számára, 2. javított
kiadás, szerk. MENDEL LAJOS, ára kötve . . . . . — 32
- Német olvasókönyv** az izr. népisk. III. oszt. számára, 2. javított
kiadás, szerk. MENDEL LAJOS tanár, ára kötve . . . . . — 36
- Német olvasókönyv** az izr. népisk. IV. oszt. számára, szerk. MENDEL
LAJOS tanár, ára kötve . . . . . — 45
- Német Abc és olv. könyv** az izr. népisk. I. oszt. számára szerk.
HERZOG EMIL főv. tanító, ára kötve . . . . . — 20
- Magyar nyelvtan** az orsz. izr. tanítóegyesület olvasókönyveihez:
írta SCHÖN BERNÁT II. osztály . . . . . — 20
- Magyar nyelvtan** az orsz. izr. tanítóegyesület olvasókönyveihez:
írta SCHÖN BERNÁT, III. osztály . . . . . — 25
- Magyar nyelvtan** az orsz. izr. tanítóegyesület olvasókönyveihez:
írta SCHÖN BERNÁT, IV. osztály . . . . . — 30
- Mózes öt könyve** magyar fordítással. I. II. III. IV. V. Ára egy-egy
kötetnek kötve . . . . . — 40

ifj. Nagel Otto

könyvkereskedése **Budapesten, Múzeum-körut, a nemzeti színház bérházában.**

Bevezetésre ajánlatos Népiskolai tankönyvek:

Módszerező tornatanítás I. Népiskolai tornagyakorlatok irták HORVÁTH F. és JUHÁSZ GY. Ára . . . . . —.40

Népiskolai földrajz. Irta: BARNA J. fővárosi tanító, I. rész a népiskolák IV. osztálya számára. Kemény kötésben ára . . . . . —.20

Népiskolai földrajz. Irta BARNA J. fővárosi tanító, II. rész a népiskolák V. osztálya számára. Kemény kötésben ára . . . . . —.20

Népiskolai földrajz. Irta BARNA J. fővárosi tanító III. rész a népiskolák VI. osztálya számára. Kemény kötésben ára . . . . . —.20

A földrajz tanulását e könyvecske a gyermeknek nagyon megkönnyíti, mivel minden fölöslegest mellőzve rövid velős szavakkal és hiánytalanul a szükséges ismeretet nyújtja.

Magyarország története párhuzamosan **alkotmányunk vázlatával** és a főbb világesemények függelékével az újabb miniszteri tanterv alapján, irta BARNA J. főv. tanító. Harmadik kiadás. Kemény kötésben —.30

Az alkotmány-története levezetve a történelem fonalán, könnyen megérthető módon, nagyon elősegíti a gyermeknek a tárgy értelmezését s hogy ez a nagyérdemű szakközönségnél méltó elismerésre talált, mutatja a könyv rövid idő alatt megjelent harmadik kiadása.

Népiskolai számtan I. rész, a népiskolák II. osztálya számára, irták VIRÁG (SCHÖN) JÓZSEF és WALTER K. kemény kötésben ára —.15

Népiskolai számtan II. rész a népiskolák III. osztálya számára, irták VIRÁG (SCHÖN) J. és WALTER K. fővárosi tanítók, kemény kötésben ára . . . . . —.20

Népiskolai számtan III. rész a népiskolák IV. osztálya számára, irták VIRÁG (SCHÖN) JÓZSEF és WALTER K. fővárosi tanítók, kemény kötésben . . . . . —.20

Népiskolai számtan IV. rész a népiskolák V. és VI. osztálya számára, irták VIRÁG (SCHÖN) JÓZSEF és WALTER K. fővárosi tanítók. Kemény kötésben ára . . . . . —.40

E könyvecske osztályról-osztályra vezeti a gyermeket az elemi számtan ismeretébe a vidéki gyermek látköréből vett gyakorlati példákat alkalmazva, miért is e könyv vidéki iskolában különösen helyén van.

Az egyenletek megfejtése népszerű modorban irta SCHWARZ M. állami tanító a népiskolák V. VI. osztályai és polgári iskolák számára. —.40

E könyv jövedelméből az országos tanítók árvaháza javára minden elkelt példány után tiz-tiz krajczár szerző részéről fordittatni fog.

Német nyelven:

Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben, irta FLESCH M. fővárosi tanító I. Theil für die unteren Jahrgänge der Volksschule. Második kiadás. Kemény kötésben ára . . . . . —.30

Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben, irta FLESCH M. fővárosi tanító II. Theil für die oberen Jahrgänge der Volksschule. Kemény kötésben . . . . . —.30

Nyom. GARAI MÓR, Budapest, Károly-körut 3. Huszárház.